

12 Tips til din klimavenlige baggård/have

Foråret er allerede godt igang og hvis du går hjemme som de fleste lige nu, så vil jeg i de kommende uger komme med tips til hvordan du selv kan påvirke dine omgivelser igennem små forandringer i din måde at designe, anlægge og passe din baggård eller have, på.

Hvis du bor i en lejlighed, så engager dig i dit Gårdlaug/ejerforening/bestyrelse og prøv at fremlæg de af ideerne, som du mener at baggården kunne have glæde af.

Hvis du er haveejer så kan du lettere komme i gang, men tal med dem du evt. bor sammen med og prøv også at få dem engageret i jeres kommende klimavenlige have.

HappyHumans

Er en lokal Valby virksomhed, der designer, anlægger og passer klimavenlige baggårde og haver. Stifter Ditte Kathrine Engelstoftegård, er uddannet sociolog og Permakultur Designer.

Permakultur

Baggrunden for HappyHumans arbejde med Klimavenlige baggårde og haver er Permakultur (Permanent Agriculture), hvilket er en holistisk måde at designe bæredygtigt for mennesker og naturen. Permakultur har tre etikker som fundament:

1. Omsorg for naturen (dyr, planter, klima, naturressourcer som luft, jord og vand mm.)
2. Omsorg for mennesker (alle, uanset køn, alder, kultur mm.)
3. Deling af ressourcer (fx viden, hjælp til andre, høstudbytte, når vi bytter og forære ting væk mm.)

Hvorfor er det vigtigt at komme igang med at lave klimavenlige baggårde/haver:

- Klimavenlige baggårde/haver sørger for en øget spiselig beplantning og øger derved forbruget af den CO2 vi har for meget af i luften, fjerner giftige partikler fra trafikforureningen, frigiver mere ilt, dvs. mere frisk luft til os, mere rodnet holder mere regnvand tilbage i jorden og sørger for at regnvandet ikke belaster kloaknettet og sikre opbygning af jordens muldlag, der også binder CO2.
- Flere spiselige planter producerer lokale fødevarer til dig og dine nærmeste, så vi ikke behøver at få fx jordbær fra Spanien, hvilket sparer en masse CO2 i dyrkning, høst, transport, lager og opbevaring i butikker og skaber robuste "spiselige" byer/forstæder, der er mindre sårbare over for det globale forsyningsnet af fødevarer og mindsker på den måde det daglige behov for importerede fødevarer til befolkningen.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård,

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 1- Design

Find gårdens/havens muligheder for spiselig og blomstrende beplantning

Find de områder i din have/baggård som er designet uden spiselig beplantning og overvej om fx græsplæner, hække, belægning og prydbuske kan redesignes ved at spørge dig selv "hvorfors skal der ikke stå en spiselig beplantning , her". Husk at de fleste spiselige beplantninger også har en smuk blomstring og fine løvfaldsfarver, så vær ikke bekymret over at skifte ud i designet, af æstetiske årsager, tværtimod. Lav en plan hvor du opdeler gården/haven i områder, som du langsomt kan arbejde dig igennem med skovhave beplantning.

Skovhave beplantning

Forestil dig en regnskov, hvor du går rundt på smalle stier med en tæt beplantning og klatrende planter på træerne med enkelte lysninger. I stedet for regnskovens blandede træer har en Skovhave næsten udelukkende spiselige træer og planter og skaber derved et stort udbytte på et lille areal, øger biodiversiteten samt sparer evt. hækkeklipping og græsslåning. En skovhave plantes ret tæt i "grupper" med op til syv lag. Designet starter med placeringen af øverste lag som er et stort træ fx ægte kastanje, så et eller flere mindre træer fx æbletræer, så busklag fx med solbærbuske, så et urtelag med fx sødskearm/krydderurter, så et bunddækkelag fx jordbær, så det nederste lag som er rødder der kan høstes i jorden fx asparges og til sidst klatrende planter fx brombær op omkring træerne.

Det kan være fint at starte småt og så udvide senere. Et simpelt eksempel på en lille skovhave "gruppe" kunne fx være et blommetræ, hasselbuske, mindre havtornbuske og et bunddækkelag med fx ramsløg, martsviol og jordbær.

Læs mere om design af Skovhaver bla. her:

<https://www.permaculturenews.org/2011/06/08/martin-crawfords-forest-garden/>

Tænk kantzoner ind

Kantzoner er vigtige for vores velbefindende i en baggård/have, da vi naturligt gerne vil sidde med ryggen dækket fx op af en mur, derfor er kantzoner ofte gode til at skabe siddepladser både i sol og skygge. Kantzoner kan også bruges meget kreativt beplantningsmæssig og lad fx en vindrue klatre op af et hegn eller espalier et ferskentræ op af en skur. Kantzoner kan også bruges til kvashegn og hemmelige stier, hvilket jeg skriver mere om i de kommende havetips

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 2 Design (fortsat fra nr.1)

Vand i haven

Sørg for minimum et par vandskåle stående ude omkring i haven og design gerne et dybere (genbrugs)bassin med vandplanter omkring. Dette giver mulighed for et mere varieret dyreliv da både padde, pindsvin, bier, sommerfugle og fugle alle har brug for vandet.

Design til mennesker

Sørg for at gården/haven bliver et sted der nydes, høstes og leves , ved at gå i dialog med de mennesker der bor i gården/haven og fx inviterer til havemøder, havegrupper osv.. Prøv så vidt muligt at integrere flest mulige ønsker i det løbende arbejde med at designe gården/haven. Observer også hvilke behov beboerne kan have, fx grill, picnic, tøjtørring, plads til leg, hemmelige stier, huler, brænde/værkstedskur, smukke blomster, hængekøjer, krydderurter og spiselig beplantning alle kan bruge.

Arbejd med naturen

Sidst men ikke mindst så tag dig god tid og arbejd med naturen og lav ikke flere nye beplantninger end der er tid til at få vandet det hele tilstrækkeligt den efterfølgende sommer. Lad også gamle træer blive stående og plant blot nye spiselige ind i nærheden og lad fx bunddække som efeu og græssarter blive, indtil du har nye planter (og tid) nok til at erstatte dem med spiseligt bunddække. Lad også haven få lov at være "vild" i nogle områder fx med langt græs eller et hjørne med vilde planter. Vilde områder øger biodiversiteten ved at hjælpe insekter, der er trængte (pga. alt for få plantearter i vores haver/baggårde) så de får mulighed for at trives og kan hjælpe dig/jer med gårdens/havens bestøvning.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 3 Spis din baggård/have

Høst

Den nye klimavenlige baggård/have kræver at du høster af den, så du kan spare turen til supermarkedet og i stedet, få din frugtskål og fryser fulde af dine/jeres egne frugt, bær, blomster og grønsager. Spørg dig selv/familie/dine naboer om hvad de ville få spist, hvis de selv kunne høste dette frisk.

Hjemmehørende og forskellige arter

Vælg gerne hjemmehørende spiselige arter, da disse i højere grad sikre føde til de insekter, bier, sommerfugle mm. som har tilpasset sig den lokale fauna i årtusinder. Sørg derudover for så stor variation i sorter fx i æbletræer, brombærbuske osv. Denne sortsdiversitet giver dig høst i en længere sæson og en beplantning der er mindre sårbar overfor insekt- og svampeangreb.

Plant

Her er lidt forslag til planter du nok kender og måske lidt nye:

- Bær - Mirabeller, hyldebær, havtorn, hybenrose (uden rods kud), hindbær, solbær, honningbær, stikkelsbær, jordbær og surbær
- Spiselige blomster - lavendel, morgenfrue, katost, salvie, stokrose og roser
- Krydderurter - mynte, citronmelisse, timian, purløg, oregano, bronzefennikel
- Grønsager - jordskokker, asparges, flerårig kål/løg/porre og skorzonerrødder
- Klatrende planter - brombær, vindruer, minikiwi, humle og klatreroser
- Frugttræer - blommer, pærer, kirsebær, fersken, abrikos, morbær, æbler, kvæder, bærmispel og figen
- Nødder - ægte kastanje, valnødder og hassel
- Planter der skaffer næringsstoffer til haven - Lucerne, lægekulsukker, kløver, skærm sølvblad (spiselige fine sølvplettede bær), robinietræer og elletræer

Spis og gem

Find opskrifter på nettet og spis det hele frisk i sæsonen og tør, sylt og salt evt overskud ned til vinteren. Læs mere om opbevaring af frugt og grønt i bøger og på hjemmesider.

Støt en klimavenlig planteskole

Find en planteskole der minimum er økologisk certificeret og meget gerne dyrker efter permakulturprincipper og tæt på hvor du bor. Bestil evt. i større mængder, sammen med en/flere naboer, så en masse kørsel efter få planter, kan undgås.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 4 Anlæg

Start småt og udvid senere

Start småt så det hele ikke laves på en gang, med entreprenørmaskiner og bar "ryddet" jord. Lav kun så meget som du og dine havefæller selv kan klare med haveredskaber. Udvid langsom områderne hvert efterår (start oktober), med ny spiselig beplantning og ikke et større areal end at du/I har tid til grundig dybdevanding. Dette sparer fossil energi og sørger for at beplantningen ikke bliver større end at du/I selv kan sørge for ordentlig pasning de første år.

Vanding om forår/sommer og Plantning om efteråret

Korrekt vanding er:

1. Når jorden bliver våd hele vejen ned i jorden (tjek evt med en spade), så rødderne søger ned mod grundvand og ikke bliver ved at være i toppen af jorden og derved afhængig af din vanding
2. Lad vandslangen ligge så tæt på jorden som muligt, så den ikke spuler "huller" i jorden
3. "Brus" ikke planterne over, de har brug for vand nede ved rødderne, ikke på bladene
4. Vand om aftenen, så fordampning mindskes
5. 2-3 gange om ugen i sommerperioden (afhængigt af placering, jordbundsforhold, temperaturer og nedbør)

Korrekt plantedybde er:

1. Plantning i nøjagtig samme dybde som planten stod i potten (ikke under eller over)
2. Fyld hullet rundt om planten helt op igen med jord
3. Byg en lille jordvold op omkring planten ca 20 cm fra roden, så du har en lille vold til at holde vandet inde når du vander

Hvis du har plantet i korrekt dybde, om efteråret og vandet nok den efterfølgende sommer, så skulle du gerne se et træ/busk i god trivsel allerede fra første sommer og et til to år efter, skulle beplantningen gerne være veletableret.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 5 Pasning

Grønt jorddække indtil bunddække beplantning

Bruges fx til arealer der er bare og først skal beplantes senere eller i din køkkenhave. Gode planter til grønnt jorddække er etårige kvælstofsamlende og blomstrende planter som fx honningurt, blodkløver eller jordkløver. Men hvis du har samlet mange morgenfruefrø, lupiner eller andre blomsterfrø, så kan du sagtens bruge dem, de kan måske enda nå at blomstre inden vinteren og dækker ihvertfald jorden godt. Frosten slår som regel disse planter ihjel også lader du dem blot lægge som et brunt jorddække som du kan så/plante nedenunder. I tips Nr. 1 om Skovhave design har du måske læst om "bunddække" planter, disse er flerårige og er den endelige løsning i en Klimavenlig have, som et varigt jorddække. Af bunddække planter er det fint at vælg noget som spreder sig villigt og som du kan bruge meget af som fx oregano, ramsløg og mynte.

Brunt jorddække

Er ligeledes en vigtig løsning til at holde din jord levende og frugtbar. Hvert efterår producere din baggård/have en masse blade, grene/kviste fra beskæring af buske/hække eller langt græs. Materialet klippes i mindre stykker og genbruges fx ovenpå jorden i din/jeres køkkenhave og plantekasser eller hvor jorden evt stadig mangler beplantning og er bar. Brunt jorddække holder jorden fugtig og fodre jordens mikroorganismer, der langsomt omdanner materialet til ny muldjord, i din baggård/have. Et øget lag af muldjord binder CO2 og du sparer CO2 ved ikke at transportere dit blad/grenmateriale til genbrugsstationen, med havetraileren.

Stop Lugning

I stedet for lugning, så bruger du de tre ovenstående former for jorddække. Før evt pålægning af brunt jorddække eller udsåning af grønnt kan du evt. "luge", ved at klippe planterne (med en saks) lige over ved roden, så rødderne bliver i jorden og toppen lægges tilbage på jorden. Nu er både rod og top med til at skabe et nyt muldrag som brunt jorddække. Når du stopper med at luge undgår du at skade jordens fine strukturer, lufthuller, jordklumper mm. ved at vende og udtørre den, samt du slipper for en uendelig strøm af nyspirede frø, som du via den bare jord har givet lys og derved liv.

Stop hækkeklipping

Omdan dine hække til spiselige rækker af frugt, bær og nødder, så kan du blot bruge en beskærersaks og spare CO2 på el og benzin til hækkeklipper maskiner.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 6 Pasning, fortsat fra nr.5

Stop græsslåning

Begynd at se din græsplæne som en potentiel blomstereng. Slå kun stier, så græsset får lov at blive langt og blomstrende og så flere vilde blomsterarter ud i græsset. En blomstrende græsplæne, giver føde til insekter, sommerfugle, bier mm., så du nu igen kan nyde lyden af summende bier og græshopper om sommeren. En blomstrende græsplæne binder ligeså meget CO₂ i rodnettets som det har græs ovenpå jorden og du vil spare meget CO₂ ved at udskifte din/jeres motorplæneklipper med en manuel cylinderklipper eller le, til at slå stier .

Lad rødder blive i jorden

Al gravearbejde i jorden som fx at fjerne rødder, hive ukrudt op osv. ødelægger jordens fine net af svampe, lufthuller, mikroorganismer som jordens millioner af organismer hele tiden arbejder for at bygge op, til stor hjælp for dig og jordens muldlag, evne til at holde vand og næringsindhold. Forestil dig en sund muldjord, som en svamp der holder på vandet og dufter dejligt skovagtigt og en bar udpint jord hvor alt organisk materiale hele tiden fjernes, som ørkensand helt tørt, smuldrende mellem fingrene og uden evne til at holde vand. Derudover frigiver gravning CO₂ når jorden vendes rundt (luftens ilt går i forbindelse med den carbon som jord binder). Hvis du i stedet lader rødder blive i jorden og blot klipper den uønskede plante ned så tæt på jorden som muligt, så vil planten skyde nye grenskud de første par år, hvilket du blot klipper af igen og bruger som brunt jorddække. Med tiden vil rodnettets opgive kampen om lyset og blive omdannet til jord.

Lav kvasbunke eller kvashegn

Brug større grene på et Kvashegn/kvasbunke. Her er fire gode grunde til at starte kvashegn/kvasbunker:

1. Du sparer ture med bil og trailer til genbrugsstationen og derved CO₂.
2. Kvashegn holder på fugten i jorden
3. Kvashegn omdanner grene til ny jord tilbage til din have
4. Et øget muldlag med til at binde mere CO₂ i gården/haven.
5. Kvashegn skaber perfekte overvintringsforhold for bla. insekter, bier, sommerfugle, pindsvin og tudser. Disse nyttedyr sørger for bestøvning af havens frugttræer, fugleliv i haven og regulering af havens/baggårdens bestand af snegle.
6. Afskærmning mod indblik og skabe læ i baggården/haven.

Få inspiration på nettet, til hvor forskelligt de kan designes.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 7 Omlægning af græsarealer

Problemet med græsplæner

De er monokulturørkener, der tager plads der kan bruges til at producere vores føde på, de kræver meget CO₂ (og larm) for kunstigt at "holdes nede", de er uden behagelig skygge om sommeren og bruges derfor ofte ikke i det omfang de er anlagt til. Alt i alt ofte et stort spildt af plads. Dette gælder dog især for haver, da græsplæner i baggården kan have en større værdi, da alternativet ofte er en fast belægning og der er flere mennesker anvender arealerne. Men selv i baggårde kan græsplæner med fordel omdannes til andre formål, især i deres kantzoner. Læs mere i Tips Nr. 1 om principperne i Skovhave design.

Løsningen - Omlægning af græsarealer:

- Om efteråret findes store papstykker (dette er let at finde i baggårde med affaldssortering), der liggés tæt sammen så de overlapper hinanden og vandes godt.
- Derefter lægges et ca 20 cm tykt lag blad/grenmateriale ovenpå, måske skal du her ud og få materiale af gadefejeren eller dine naboer
- Du kan også bruge afklippet fra dine prydbuske, liguster/bøgehæk og højt græs alt sammen blot klippet i små stykker
- Om foråret kan du nu udplante starten på en skovhave eller så etårige grønsager mm. i dit nye bed.
- Laget fornyes evt igen næste efterår, der hvor planterne ikke har dækket helt
- Lav gerne en kant på bedet med hvad I har i haven fx genbrugsfliser eller træstykker, så du ikke skal kæmpe for meget med græs der gror ind fra siden og ihvertfald kan se hvor siden er
- Husk at vande bedet grundigt de første to somre hvis det er en skovhave eller flerårige planter. Etårige grønsager skal vandes hvert år de sås

Dette er kun en af flere metoder til omlægning af græsplæner og især anvendelig hvis du/I har meget biologisk materiale til rådighed. Andre metoder er fx at grave det øverste lag tørv af græsset og lægge det omvendt langs kanterne af det nye bed og derefter få sået/plantet tæt ud og så sørge for grønt bunddække om efteråret og desuden være kreativ med at finde brunt bunddække igennem resten af sæsonen.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 8 Omlægning af "prydarealer"

Problemet med prydbepantning

De har ofte en kort men smuk blomstringstid og i mange tilfælde en stedsegrøn bladmasse, hvilket begge dele har været set som attraktivt i et samfund, fremmedgjort overfor produktionen af dets egne fødevarer. Baggårde, parker og private haver er derfor ofte en fremvisning i "grønt" udelukkende med et æstetisk formål. De er ofte anlagt udfra et driftsorienteret perspektiv dvs at arealet skulle være let at passe af maskiner, hvilket udleder CO2 og giver nogle triste grønne områder uden diversitet og føde for dyr og mennesker. Prydplanter er ofte, ikke hjemmehørende og giver derfor ikke i stort omfang føde til det lokale insektliv.

Et samfund, der ønsker at dyrke fødevarer, lokalt og respektfuldt kan ikke lade så store arealer stå unyttige hen. Du kan starte denne forandring i din egen baggård/have.

Løsningen - omlægning af "prydarealer"

- For at omdanne områder med prydbepantning, og skåne jordens mikroorganismer, lufthuller, muldlag mm., så beskæres planterne lige over jorden, så tæt på jorden, som håndsaven tillader det
- Grenene ligges enten på et kvashegn, eller klippes i små stykker til jorddække direkte på jorden, afhængigt af størrelse.
- Du kan nu plante den nye spiselige, hjemmehørende og forskellige beplantning mellem stubbene, vær forberedt på rødder og tag det arbejde med et smil, imens du ved at du har hjulpet jorden, ved din skånsomme beplantningsmetode
- Hvis en stedsegrøn beplantning anses for vigtig fx i vinterhalvåret så findes der spiselige alternativer fx tornfrie brombær, mynte og jordbær. Træer som pinjefyrretræer og enebær kan også være fine spiselige alternativer.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 9 Vær kreativ i din baggård/have

Leg lidt

Prøv at se på gården/haven som din legeplads, hvor du kan gøre livet skønt for dig selv, evt. dine børn eller naboer og naturen samtidigt. Træn din "genbrugskreativitet" fx kan juletræsstammer blive til en hule, en kvasbunke til en træhule (hvis den ligges højt inde imellem nogle træer), et grusareal der skal beplantes blive til en kælkebakke, en gammel balje til nyt lille vandhul (put nogle sten i det så de kan sidde sikkert og drikke af vandet), hæng reb op imellem træer, til jeres egen klatrebane og måske en hængekøje hvor turen kan ende, god leg og hygge for både børn og voksne.

Blot pas på brug af brædder med søm, da disse måske ikke passer lige godt ind alle steder og kan ende med at have søm stikkende ud.

Brug naturmaterialer

Tænk også også farver og at bruge naturmaterialer der uden problemer kan formolde direkte i haven med tiden. Man kan lave mange ting blot af de grene man selv producere i haven fx rebstiger og gynger til at hænge i træerne, platforme og huler til at gemme sig lidt væk.

En hemmelig sti

Er et skønt sted for børn og naturelskere og den anlægges meget let fx langs en hæk . Stien kan laves ved enten at rydde lidt ud i bevoksningen tæt på hækken, eller hvis der ingen beplantning er, så har man et godt sted at plante flere spiselige buske og træer ind i haven, blot sørg for at de udvoksede planter stadigt giver lidt plads bagved op mod hækken, så stien etableres. Stien sørger også får evt. plads til at klippe hækken (som naboen fx måske ikke vil have lavet spiselig).

Genbrug hvad gården/haven selv har allerede

Brug fx stammer til at lave nye kanter til nye bede eller en en bæk. Fliser til at lave kanter på nye bede eller lægge ud som trædesten i den øgede beplantning. Vær kreativ og leg med mulighederne, se evt på Pinterest for genbrugsprojekter.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 10 Fjern faste belægninger og opsaml regnvand

Skaf regnen adgang tilbage grundvandet

Som en del af en baggård/have der er tæt beplantet med spiselige træer/buske/urter, er det vigtigt at fjerne faste belægninger, da de mindsker muligheden for at begrønne haven/baggården. Så fjern flisebelægninger, asfalt mm. der forhindrer os i at tilplante jorden og regnvandet i at danne nyt livsvigtigt grundvand. Asfalt kan blive nødvendigt at få afhentet til deponi, men fliser kan genbruges (som nævnt ovenfor) af enten dig/jer selv til nye kanter, bænke eller trædesten, ellers så sæt dem til gratis afhentning, så de får et længere liv og sparer nogle andre i at købe nyproducerede.

Opsæt en regnvandstønde

Vanding er nødvendigt for at den nye beplantning lykkes, så sørg for at vande godt dvs. 2-3 gang om ugen, hele sommeren medmindre at der har været langvarig regn og vand indtil jorden virker gennemfugtig, så du hjælper rødderne med at søge nedad til grundvandet og ikke bliver oppe i overfladen og afhængige af småvanding. En regnvandstønde sparer på grundvandsressourcerne som vi pt. bruger i et hurtigere tempo end det kan gendannes, samt at nyt grundvand er forurenet i en grad, vi ikke tidligere har set pga. landmænds legale forbrug af gift på landbrugsjord og haveejeres ditto. Vand er ligeså vigtig som jord og planter for vores overlevelse, så denne ene effekt er meget vigtig.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 11 Start med at sanke i din lokale park, skov og naturområde

Bynaturens rolle i en klimavenlig livstil

Her er et havetips lidt udover hvor du bor, men det er i høj grad også vigtigt at vi får omsorg og forståelse for den bynatur vi lever i nærheden og den bedste måde er i mine øjne at begynde at spise den. Det er selvfølgelig også en del af den klimavenlige livsstil hvor vi sørger for at mindske import/transport af fødevarer og understøtte vores egen friske høst af fødevarer. Nogle vil mene at hvis alle begynder på at høste i den lokale natur, så vil urter, bær osv forsvinde, men jeg mener det modsatte, da et øget fokus på muligheden for at høste i sit lokalområde, kan skabe et pres på vores lokalpolitikere så de begynder at give befolkningen lov til at beplante og høste på ALLE offentlige arealer, med de store klimafordele beplantede arealer har. Så gå blot ud og høst og kræve retten til at alle kan gøre det samme, ved at råbe dine lokalpolitikere op.

Start med det du allerede kender

Tag en kurv med når du alligevel er ude at gå og se hvad årstiden byder på og bare start med nogle af de ting du kender bedst og få dem ind i madlavningen i sæsonen. De ting jeg selv høster ude i min egen nærmeste bynatur er fx ramsløg (pesto, til tørring og som frisk drys på alt i sæsonen), brændenælde (til te og suppe), skvalderkål (som spinat fx i tærte), mælkebøtteblade (salat), hyldeblomst (til saft og dessert), brombær, havtorn (saft), hyldebær (saft), derudover lidt forskellige urter til min selvforsyning af urtete. Når du er blevet mere tryk ved at høste, så kan du lære flere urter at kende og hvordan du bruger dem. Brug google (eller ecosia en søgemaskine der planter træer), til at finde opskrifter med de ting du finder og lån/køb evt bøger med inspiration til sanketure.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Tips til den Klimavenlige baggård/have

Nr. 12 Kæmp for naturen og ikke imod den

Natursyn

Dette sidste råd handler om vores natursyn som pt er præget af den måde vi generelt har indrettet vores samfund på, hvor alt skal være “hurtigt og indenfor normen” da vi forventes at levere de fleste af vores vågne og aktive timer til et samfund der langsomt er ved at ødelægge sig selv netop pga dette behov for hurtighed der betyder at vi laver meget lidt manuelt arbejde idag og brænder fossilt energi af på transport og maskiner for at opretholde dette ideal.

Nyd naturen og processen

Men jeg håber at du vil gå ud i haven og nyde den tid du bruger på de 8 andre tips og naturen, selvom den er både langsom og “uordentlig” ind imellem.

Derved er du med til at være en del af løsningen for klimaet, få en sundere fysisk aktiv livsstil, skabe flere sundere (og mere varierede) fødevarer og større biodiversitet. Alt imens du hjælper din egen baggård/have til at blive et bedre sted for kloden, end da du overtog den og husk at naturen/haven/gården ikke er et problem der skal overståes men en proces der skal nydes, spises og fejres imens vi år for år bliver dygtigere til at leve med den.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>

Klimahavetips nr.??

Klimavenlige baggårde/haver hjælper landbruget tilbage på sporet

Indtil ansvarlige regeringer med deres lovgivning og virksomheder med deres investeringer, indser at "landbrug" er ved at underminere vores fælles levegrundlag. At begynde at dyrke og spise egne fødevarer er oprør imod et globaliseret og industrialiseret landbrug der over hele verden (især i vores egne "udviklede" lande) de sidste 30-40 år har været i gang med at:

- Udpine jorden til en grad, så den ikke kan holde vand og giver næringsfattige afgrøder
- Forgifte jord og grundvand med sprøjtemidler og derved os mennesker i sidste ende
- Fjerne biodiversitet ved at dyrke monokulturer fx korn og raps, der er som ørkener helt uden plante og insektliv, til at regulere økosystemet.
- Bruge fossilenergi til at drive denne udvikling, i en mængde der allerede for 30 år siden skabte klimaproblemer og de får stadig lov til at fortsætte (produktion, transport, lager, transport til supermarkeder og vores transport af fødevarer hjem)
- Pine dyr ned i små bure/staldsystemer adfærd, dvs. behandle dem udelukkende som kød/æg/mælkeprodukter og udelukke dem fra al naturlig adfærd

Indtil denne form for landbrug selv bliver "udpint" af os forbrugere, vil jeg udover at starte din egen klimavenlige baggård/have, være pragmatisk og anbefale at man køber økologisk, da de ihvertfald for en del af problemerne er nået et skridt længere og gerne minimum danskproduceret og i sæson, da vi ellers selv er med til at tillade disse fossiltforbrugende produktionsformer.

Grøn fornøjelse :-)

Fra HappyHumans v. Ditte Kathrine Engelstoftegård

<https://happyhumanskbh.weebly.com/>